Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
přednesené dne 21. září 2023 [1]

Věc C-605/21

Heureka Group a.s.
proti
Google LLC

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Městský soud v Praze (Česká republika)]

„Řízení o předběžné otázce – Žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů o hospodářské soutěži – Možnost opírat se o nepravomocné rozhodnutí Komise – Směrnice 2014/104/EU – Časová působnost – Započetí protiprávního jednání před vstupem směrnice v platnost – Promlčecí lhůta – Slučitelnost původní vnitrostátní právní úpravy s článkem 102 SFEU a zásadou efektivity unijního práva“

Obsah

I. Úvod 2

II. Právní rámec 3

A. Unijní právo 3

1. Nařízení (ES) č. 1/2003 3

2. Směrnice 2014/104 3

B. České právo 5

III. Skutkový stav a původní řízení 6

A. Řízení Komise ve věci „Google Shopping“ a rozhodnutí C(2017) 4444 final 6

B. Vnitrostátní občanskoprávní řízení o žalobě společnosti Heureka o náhradu škody 7

[1] – Původní jazyk: francouzština.

IV. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce a řízení před Soudním dvorem 8

V. Analýza 11 10

A. Úvodní otázka: může se vnitrostátní soud opírat o dosud nepravomocné rozhodnutí Komise? 11

1. Závaznost dosud nepravomocného rozhodnutí Komise 12

2. Povinnost přerušit původní řízení? 13

B. K první a druhé předběžné otázce: důsledky závěrů z rozsudku Volvo pro projednávanou věc 14

1. Období protiprávního jednání po uplynutí lhůty k provedení směrnice 2014/104 15

2. Období protiprávního jednání před uplynutím lhůty k provedení směrnice 2014/104 . . 17

C. Ke třetí a čtvrté předběžné otázce: požadavky unijního práva vztahující se na režim promlčení v době před směrnicí 18

1. Může promlčecí lhůta začít běžet před ukončením protiprávního jednání? (třetí otázka a čtvrtá otázka bod (i)) 18

2. Může promlčecí lhůta začít běžet dříve, než se poškozený dozví, že dané jednání představuje porušení pravidel hospodářské soutěže? (čtvrtá otázka bod (ii)) 22

3. Musí být promlčecí lhůta pozastavena po dobu trvání řízení před Komisí a po dobu soudního přezkumu rozhodnutí Komise? (čtvrtá otázka body (iii) a (iv)) 24

VI. Závěry 25

I. Úvod

1. V souladu s úpravou promlčení zavedenou článkem 10 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži[2] nezačne promlčecí lhůta běžet dříve, než je porušení právních předpisů o hospodářské soutěži ukončeno a než se žalobce dozví nebo než u něj lze přiměřeně předpokládat, že má vědomost o podstatných skutečnostech charakterizujících protiprávní jednání.

2. V rámci tohoto řízení o předběžné otázce se má Soudní dvůr zabývat hlavně tím, zda požadavek, podle něhož promlčecí lhůta nemůže začít běžet dříve, než je protiprávní jednání ukončeno, vyplýval v době před uplynutím lhůty k provedení směrnice 2014/104 již z článku 102 SFEU ve spojení se zásadou efektivity. Předkládající soud se dále zamýšlí nad tím, zda jsou s unijním právem slučitelné některé další aspekty dřívější vnitrostátní úpravy promlčení, jako je vědomost o tom, že dané jednání představuje porušení pravidel hospodářské soutěže, a pozastavení běhu promlčení lhůty po dobu trvání řízení před Evropskou komisí a po dobu, kdy je rozhodnutí o protiprávním jednání napadáno před soudem.

[2] – Úř. věst. 2014, L 349, s. 1.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Nařízení (ES) č. 1/2003

3. Článek 2 nařízení (ES) č. 1/2003 [3], nadepsaný „Důkazní břemeno“, stanoví:

„Ve všech vnitrostátních postupech nebo postupech Společenství pro použití článků [101 a 102 SFEU] spočívá důkazní břemeno, pokud jde o porušení čl. [101] odst. 1 nebo článku [102 SFEU], na té straně nebo orgánu, který vznesl obvinění. Podniky nebo sdružení podniků, které chtějí využít ustanovení čl. [101] odst. 3 [SFEU], nesou důkazní břemeno, že podmínky uvedeného odstavce jsou splněny.“

4. Článek 16 tohoto nařízení, nadepsaný „Jednotné uplatňování práva hospodářské soutěže Společenství“, stanoví:

„1. Pokud vnitrostátní soudy rozhodují o dohodách, rozhodnutích nebo jednáních podle článků [101] nebo [102 SFEU], které jsou již předmětem rozhodnutí Komise, nemohou rozhodnout v rozporu s rozhodnutím přijatým Komisí. Musí se rovněž vyvarovat rozhodnutí, která by byla v rozporu s rozhodnutím, které má Komise v úmyslu přijmout v řízení, jež zahájila. Za tímto účelem může vnitrostátní soud přezkoumat, zda je nezbytné, aby své řízení přerušil. Touto povinností nejsou dotčena práva a povinnosti podle článku [267 SFEU].

2. Pokud orgány pro hospodářskou soutěž členských států rozhodují o dohodách, rozhodnutích nebo jednáních podle článků [101] nebo [102 SFEU], které jsou již předmětem rozhodnutí Komise, nemohou rozhodnout v rozporu s rozhodnutím přijatým Komisí.“

5. Článek 25 odst. 2 tohoto nařízení stanoví:

„Lhůta začíná běžet dnem, kdy došlo k protiprávnímu jednání. V případě trvajícího nebo opakovaného protiprávního jednání však začíná lhůta běžet dnem, kdy bylo ukončeno.“

2. Směrnice 2014/104

6. Bod 36 odůvodnění směrnice 2014/104 zní:

„Vnitrostátní pravidla týkající se začátku běhu, délky, pozastavení nebo přerušení promlčecích lhůt by neměla nepřiměřeně bránit podávání žalob o náhradu škody. To je obzvláště důležité s ohledem na žaloby, které vycházejí z konstatování orgánu pro hospodářskou soutěž nebo odvolacího soudu o protiprávním jednání. Za tímto účelem by mělo být možné podat žalobu o náhradu škody i po skončení řízení orgánu pro hospodářskou soutěž s ohledem na prosazování vnitrostátních a unijních právních předpisů o hospodářské soutěži. Promlčecí lhůta by neměla začít běžet dříve, než je protiprávní jednání ukončeno a než se žalobce dozví o tomto protiprávním jednání, o skutečnosti, že mu v jeho důsledku byla způsobena škoda, a o totožnosti osoby, která mu svým protiprávním jednáním škodu způsobila, nebo než u něj lze přiměřeně předpokládat, že

[3] – Nařízení Rady ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích [101] a [102 SFEU] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205).

si je těchto skutečností vědom. Členské státy by měly mít možnost ponechat v platnosti nebo zavést všeobecně závazné objektivní promlčecí lhůty, pokud délka těchto objektivních promlčecích lhůt nebude v praxi znemožňovat či nadměrně ztěžovat uplatnění práva na odškodnění v plné výši.“

7. Článek 2 této směrnice, nadepsaný „Definice“, v bodech 1 a 12 stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

1) ‚porušením právních předpisů o hospodářské soutěži‘ porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování EU nebo vnitrostátních právních předpisů o hospodářské soutěži;

[…]

12) ‚konečným rozhodnutím o protiprávním jednání‘ rozhodnutí o protiprávním jednání, které není možno nebo již není možno napadnout řádnými opravnými prostředky.“

8. Článek 9 této směrnice, nadepsaný „Účinek vnitrostátních rozhodnutí“, stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby porušení právních předpisů o hospodářské soutěži konstatované konečným rozhodnutím vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž nebo odvolacího soudu bylo považováno za nevyvratitelné pro účely žaloby o náhradu škody podané u jejich vnitrostátních soudů podle článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování EU nebo podle vnitrostátních právních předpisů o hospodářské soutěži.

2. Členské státy zajistí, aby konečné rozhodnutí uvedené v odstavci 1 a vydané v jiném členském státě mohlo být v souladu s vnitrostátním právem předloženo vnitrostátním soudům alespoň jako důkaz *prima facie* o tom, že došlo k porušení právních předpisů o hospodářské soutěži, a aby případně mohlo být toto rozhodnutí posouzeno společně s dalšími důkazy, které strany předloží.

3. Tímto článkem nejsou dotčena práva a povinnosti vnitrostátních soudů podle článku 267 Smlouvy o fungování EU.“

9. Článek 10 této směrnice, nadepsaný „Promlčecí lhůty“, stanoví:

„1. Členské státy stanoví v souladu s tímto článkem pravidla pro promlčecí lhůty pro podání žaloby o náhradu škody. Tato pravidla stanoví okamžik, od kterého začíná běžet promlčecí lhůta, délku této lhůty a okolnosti, za nichž je běh této lhůty přerušen nebo pozastaven.

2. Členské státy zajistí, aby promlčecí lhůta nezačala běžet dříve, než je porušení právních předpisů o hospodářské soutěži ukončeno a než se žalobce dozví nebo než u něj lze přiměřeně předpokládat, že:

a) má vědomost o daném jednání a o tom, že toto jednání představuje porušení právních předpisů o hospodářské soutěži;

b) má vědomost o tom, že mu byla způsobena škoda porušením právních předpisů o hospodářské soutěži; a

c) je mu známa totožnost porušitele.

3. Členské státy zajistí, aby promlčecí lhůta pro podání žaloby o náhradu škody činila alespoň pět let.

4. Členské státy zajistí, aby byl běh promlčecí lhůty pozastaven nebo, stanoví-li tak vnitrostátní právo, přerušen v případě, že orgán pro hospodářskou soutěž přijme opatření pro účely šetření nebo řízení v souvislosti s porušením právních předpisů o hospodářské soutěži, jehož se týká žaloba o náhradu škody. Toto pozastavení běhu promlčecí lhůty skončí nejdříve jeden rok poté, co rozhodnutí o protiprávním jednání nabylo právní moci nebo bylo řízení jinak ukončeno."

B. České právo

10. Z informací podaných předkládajícím soudem vyplývá, že před nabytím účinnosti zákona č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže, tj. před 1. zářím 2017, se promlčení práva na náhradu škody řídilo nejprve – do 31. prosince 2013 – zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, a poté – od 1. ledna 2014 do 31. srpna 2017 – zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Podle předkládajícího soudu spočívá rozdíl mezi těmito dvěma úpravami v tom, že podle obchodního zákoníku je promlčecí lhůta čtyřletá, zatímco podle občanského zákoníku je tříletá. Předkládající soud, který je jako jediný příslušný k výkladu a aplikaci vnitrostátního práva[4], označuje za relevantní pro účely řízení před Soudním dvorem úpravu obsaženou v občanském zákoníku.

11. Ustanovení § 620 odst. 1 občanského zákoníku stanoví:

„Okolnosti rozhodné pro počátek běhu promlčecí lhůty u práva na náhradu škody zahrnují vědomost o škodě a osobě povinné k její náhradě. To platí obdobně i pro odčinění újmy."

12. Ustanovení § 629 odst. 1 občanského zákoníku stanoví:

„Promlčecí lhůta trvá tři roky."

13. Ustanovení § 9 odst. 1 až 3 zákona č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže, stanoví:

„(1) Promlčecí lhůta pro uplatnění práva na náhradu škody podle tohoto zákona trvá 5 let; ustanovení § 629 a 636 občanského zákoníku se nepoužijí.

(2) Promlčecí lhůta počne běžet ode dne, kdy se oprávněná osoba dozvěděla o škodě, o osobě povinné k její náhradě a o omezování hospodářské soutěže, nebo se o těchto skutečnostech dozvědět měla a mohla, nejdříve však ode dne, kdy došlo k ukončení omezování hospodářské soutěže.

(3) Promlčecí lhůta neběží po dobu šetření nebo řízení orgánu ochrany hospodářské soutěže, které se týká stejného omezování hospodářské soutěže, a po dobu 1 roku ode dne, kdy a) nabylo právní moci konečné rozhodnutí vydané orgánem ochrany hospodářské soutěže nebo soudem o tom, že došlo k takovému omezování hospodářské soutěže, nebo b) bylo šetření nebo řízení orgánu ochrany hospodářské soutěže nebo řízení před soudem skončeno jinak."

[4] – Viz rozsudek ze dne 24. července 2023, Statul român (C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, bod 76 a citovaná judikatura).

III. Skutkový stav a původní řízení

14. Žalobkyně v původním řízení, Heureka Group a.s. (dále jen „Heureka“), která je společností působící na trhu srovnávačů prodejních cen v České republice, podala k Městskému soudu v Praze (Česká republika) – předkládajícímu soudu – žalobu o náhradu škody proti společnosti Google LLC v návaznosti na rozhodnutí Komise ze dne 27. června 2017 ve věci Google Search (Shopping) (dále jen „rozhodnutí C(2017) 4444 final“) [5].

A. Řízení Komise ve věci „Google Shopping“ a rozhodnutí C(2017) 4444 final

15. Dne 30. listopadu 2010 zveřejnila Komise tiskovou zprávu, v níž uvedla, že zahájila se společností Google řízení mimo jiné na základě čl. 2 odst. 1 nařízení (ES) č. 773/2004 ve věci možného zneužití dominantního postavení v oblasti internetového vyhledávání [6].

16. Společnost Google předložila Komisi v roce 2013 návrh závazků s cílem rozptýlit její obavy.

17. Dne 27. května 2014 zveřejnilo Sdružení pro internetový rozvoj v České republice (dále jen „SPIR“), jehož je Heureka členem, tiskovou zprávu, v níž se k těmto závazkům vyjádřilo nesouhlasně.

18. Dne 15. dubna 2015 vydala Komise oznámení námitek adresované společnosti Google, v němž učinila prozatímní závěr, že předmětné praktiky představují zneužití dominantního postavení, a tudíž porušují článek 102 SFEU.

19. Dne 14. července 2016 přijala Komise dodatečné oznámení námitek a zahájila řízení pro porušení článku 102 SFEU také se společností Alphabet Inc., která je mateřskou společností společnosti Google.

20. Dne 27. června 2017 přijala Komise rozhodnutí C(2017) 4444 final. V tomto rozhodnutí Komise konstatovala, že společnost Google a – od převzetí kontroly nad společností Google – též společnost Alphabet porušovaly článek 102 SFEU a článek 54 Dohody o Evropském hospodářském prostoru (EHP). Společnost Google podle Komise zneužívala svého dominantního postavení na třinácti vnitrostátních trzích s obecným vyhledáváním v rámci EHP, včetně České republiky, tím, že omezila provoz ze svých obecných stránek s výsledky směrem ke konkurenčním srovnávačům výrobků a zvýšila tento provoz směrem ke svému vlastnímu srovnávači výrobků, což mohlo mít nebo pravděpodobně mělo protisoutěžní účinky na třinácti odpovídajících vnitrostátních trzích se specializovaným vyhledáváním pro srovnávání výrobků, ale také na uvedených trzích s obecným vyhledáváním [7].

21. Komise dospěla k závěru, že k tomuto protiprávnímu jednání docházelo v České republice od února 2013 a že ke dni vydání rozhodnutí C(2017) 4444 final, tj. k 27. červnu 2017, nadále trvalo. Komise z toho dovodila, že je důvodné uložit společnosti Google, aby své jednání do 90 dnů ukončila a vyvarovala se rovnocenného jednání se stejným předmětem nebo důsledkem [8].

[5] – Rozhodnutí C(2017) 4444 final ze dne 27. června 2017 týkající se řízení podle článku 102 SFEU a článku 54 Dohody o EHP [věc AT.39740 – Google Search (Shopping) (dále jen „věc ‚Google Shopping‘ “)].

[6] – Nařízení Komise ze dne 7. dubna 2004 o vedení řízení Komise podle článků [101] a [102] SFEU (Úř. věst. 2004, L 123, s. 18; Zvl. vyd. 08/03, s. 81); IP/10/1624, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fr/ip_10_1624.

[7] – Rozsudek ze dne 10. listopadu 2021, Google a Alphabet v. Komise (Google Shopping) (T-612/17, EU:T:2021:763, body 55, 57, 67 a 70).

[8] – Rozsudek ze dne 10. listopadu 2021, Google a Alphabet v. Komise (Google Shopping) (T-612/17, EU:T:2021:763, body 71 a 666).

22. Dne 12. ledna 2018 bylo v *Úředním věstníku Evropské unie* zveřejněno shrnutí rozhodnutí C(2017) 4444 final.

23. Návrhem došlým soudní kanceláři Tribunálu dne 11. září 2017 podala společnost Google proti rozhodnutí C(2017) 4444 final žalobu. Rozsudkem ze dne 10. listopadu 2021 ve věci Google a Alphabet v. Komise (Google Shopping) (T-612/17, EU:T:2021:763) Tribunál toto rozhodnutí zrušil pouze v rozsahu, v němž Komise konstatovala protiprávní jednání společnosti Google na třinácti vnitrostátních trzích s *obecným* vyhledáváním v rámci EHP na základě protisoutěžních účinků na těchto trzích, a ve zbývající části žalobu společnosti Google zamítl, když mimo jiné potvrdil analýzu Komise ohledně trhů se *specializovaným* vyhledáváním pro srovnávání výrobků.

24. Návrhem ze dne 20. ledna 2022 podala společnost Google proti rozsudku Tribunálu kasační opravný prostředek, o němž dosud probíhá řízení[9].

B. Vnitrostátní občanskoprávní řízení o žalobě společnosti Heureka o náhradu škody

25. Žalobou ze dne 25. června 2020, doručenou dne 26. června 2020, zahájila společnost Heureka před Městským soudem v Praze řízení o náhradu škody proti společnosti Google. Touto žalobou se společnost Heureka domáhá náhrady škody, která jí měla vzniknout v důsledku zneužívání dominantního postavení, jehož se společnost Google dle rozhodnutí C(2017) 4444 final dopouštěla v České republice v době od února 2013 do 27. června 2017. Společnost Heureka tvrdila, že společnost Google umísťovala a zobrazovala vlastní srovnávač prodejních cen na nejlepším možném místě mezi výsledky při využívání služeb obecného vyhledávání, čímž snížila návštěvnost portálu pro srovnávání prodejních cen Heureka.cz.

26. Společnost Google proti této žalobě mimo jiné namítla, že nárok na náhradu škody je promlčený nejméně za období od února 2013 do 25. června 2016[10]. Tato argumentace je založena na předpokladu, že se společnost Heureka mohla dozvědět o porušiteli i o tom, že jí vznikla škoda, mnohem dříve, než bylo vydáno rozhodnutí C(2017) 4444 final.

27. Společnost Google v tomto ohledu poznamenává, že bylo zjevné, že provozovatelem vyhledávače zvaného „Google“ je společnost Google, a to zejména vzhledem k tiskové zprávě Komise ze dne 30. listopadu 2010 (bod 15 výše).

28. Společnost Google má dále za to, že pro započetí běhu promlčecí lhůty každopádně stačilo zveřejnění tiskové zprávy dne 27. května 2014, ve které se sdružení SPIR vyjádřilo nesouhlasně k závazkům předloženým společností Google Komisi (bod 17 výše).

29. Z těchto důvodů společnost Google tvrdí, že promlčecí lhůta použitelná na daný případ počala běžet od února 2013, tj. od počátku protiprávního jednání na území České republiky a od počátku vzniku tvrzené škody, a nejpozději pak od 27. května 2014, kdy byla zveřejněna tisková zpráva sdružení SPIR.

[9] – Probíhající řízení ve věci C-48/22 P, Google a Alphabet v. Komise (Google Shopping).

[10] – Toto datum se získá po odečtení lhůty čtyř let od data podání žaloby společnosti Heureka (25. června 2020). Společnost Google se na rozdíl od předkládajícího soudu (viz bod 10 tohoto stanoviska) domnívá, že relevantní vnitrostátní právní úpravou je obchodní zákoník, podle něhož činí promlčecí lhůta čtyři roky (viz také bod 10 tohoto stanoviska) od okamžiku, kdy se poškozený dozvěděl nebo mohl dozvědět o škodě a o tom, kdo je povinen k její náhradě.

30. Podle společnosti Google nic nebránilo společnosti Heureka v podání její žaloby o náhradu škody, neboť v průběhu řízení o této žalobě mohla rozsah škody postupně rozšiřovat o dílčí škody narůstající v čase.

31. Městský soud v Praze má v této souvislosti pochybnosti o slučitelnosti dřívější vnitrostátní právní úpravy promlčecích lhůt s čl. 10 odst. 2 směrnice 2014/104, a případně s článkem 102 SFEU a zásadou efektivity. Předkládající soud uvádí, že podle § 620 odst. 1 občanského zákoníku počíná tříletá promlčecí lhůta běžet, jakmile se poškozený dozví nebo by bylo možné předpokládat, že se dozvěděl, o totožnosti porušitele a o vzniklé škodě. Pokud jde o podmínku vědomosti o vzniku škody v důsledku daného protiprávního jednání, podle výkladu § 620 odst. 1 občanského zákoníku podaného Nejvyšším soudem (Česká republika) stačí k započetí běhu promlčecí lhůty vědomost o dílčí škodě. Škoda je zejména v případě trvajících nebo opakovaných protiprávních jednání dělitelná a každou „novou škodu“ lze samostatně uplatnit a začíná pro ni běžet nová promlčecí lhůta.

32. Podle předkládajícího soudu to v projednávané věci znamená, že při každém obecném vyhledání na internetových stránkách Google, které vedlo k umístění a zobrazení výsledků příznivějšímu pro srovnávač cen společnosti Google, začala běžet nová samostatná promlčecí lhůta.

33. Předkládající soud dále poznamenává, že občanský zákoník na rozdíl od článku 10 směrnice 2014/104 nevyžaduje, aby měl poškozený vědomost o tom, že předmětné jednání představuje porušení práva hospodářské soutěže. Uvádí, že občanský zákoník neobsahuje ani pravidlo umožňující pozastavení nebo přerušení promlčecí lhůty po dobu šetření tohoto jednání, ani pravidlo, podle kterého by pozastavení promlčení skončilo nejdříve jeden rok poté, co rozhodnutí o protiprávním jednání nabylo právní moci.

IV. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce a řízení před Soudním dvorem

34. Za těchto podmínek položil Městský soud v Praze Soudnímu dvoru rozhodnutím ze dne 29. září 2021, došlým dne 30. září 2021, následující předběžné otázky:

„1) Musí být čl. 21 odst. 1 směrnice 2014/104 a obecné unijní zásady vykládány tak, že se směrnice 2014/104, a zejména její článek 10, přímo či nepřímo použije na tento spor o náhradu veškeré škody způsobené porušením článku 102 SFEU, které bylo započato před datem platnosti směrnice 2014/104 a ukončeno po uplynutí transpoziční lhůty k její implementaci, za situace, kdy i žaloba na náhradu škody byla podána po uplynutí transpoziční lhůty, anebo tak, že se článek 10 směrnice 2014/104 použije pouze na část uvedeného jednání (a z toho plynoucí část škody), které se událo po datu platnosti směrnice 2014/104, případně po datu uplynutí transpoziční lhůty?

2) Vyžaduje smysl a účel směrnice 2014/104 a/nebo článek 102 SFEU a zásada efektivity, aby byl čl. 22 odst. 2 směrnice 2014/104 vykládán tak, že ‚vnitrostátní předpisy přijaté podle článku 21, které nejsou uvedeny v [článku 22] odstavci 1‘ jsou ta ustanovení vnitrostátních předpisů, kterými byl implementován článek 10 směrnice 2014/104, jinými slovy, spadá článek 10 směrnice 2014/104 a pravidla promlčení do [odstavce 1] nebo do [odstavce 2] článku 22 směrnice 2014/104?

3) Je v souladu s čl. 10 odst. 2 směrnice 2014/104 a/nebo s článkem 102 SFEU a zásadou efektivity taková vnitrostátní právní úprava a její výklad, která ‚vědomost o tom, že byla způsobena škoda' relevantní pro počátek běhu subjektivní promlčecí lhůty váže na vědomost poškozeného o ‚jednotlivých dílčích škodách', které vznikají postupně v čase v průběhu trvajícího nebo pokračujícího protisoutěžního jednání (neboť judikatura vychází z předpokladu, že předmětný škodní nárok je ve svém celku dělitelný) a ve vztahu k nimž tak začínají běžet samostatné subjektivní promlčecí lhůty bez ohledu na vědomost poškozeného o škodě v celém jejím rozsahu způsobené celým porušením článku 102 SFEU, tedy taková vnitrostátní právní úprava a její výklad, která umožňuje, aby běh promlčecí lhůty u nároku na náhradu škody způsobené protisoutěžním jednáním započal před okamžikem ukončení tohoto jednání spočívajícího v příznivějším umísťování a zobrazování vlastního srovnávače cen v rozporu s článkem 102 SFEU?

4) Brání čl. 10 odst. 2, 3 a 4 směrnice 2014/104 a/nebo článek 102 SFEU a zásada efektivity, takové vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že subjektivní promlčecí lhůta, pokud jde o žaloby na náhradu škody, činí tři roky a začíná běžet ode dne, kdy se poškozený dozvěděl nebo mohl dozvědět o dílčí škodě a o tom, kdo je povinen k její náhradě, ale nezohledňuje (i) okamžik ukončení protiprávního jednání, (ii) vědomost poškozeného o tom, že jednání je porušením pravidel o hospodářské soutěži, a která současně (iii) nestaví ani nepřerušuje tuto tříletou promlčecí lhůtu po dobu řízení před Komisí, jehož předmětem je dosud neukončené porušování článku 102 SFEU, a (iv) neobsahuje pravidlo, že pozastavení běhu promlčecí lhůty skončí nejdříve jeden rok poté, co rozhodnutí o protiprávním jednání nabylo právní moci?"

35. V řízení o předběžné otázce před Soudním dvorem předložily písemné vyjádření společnosti Heureka a Google a Komise.

36. Dne 22. června 2022, tj. po ukončení písemné části řízení v projednávané věci, k němuž došlo dne 21. března 2022, vydal Soudní dvůr rozsudek ve věci Volvo a DAF Trucks (C-267/20, dále jen „rozsudek Volvo", EU:C:2022:494), v němž se vyslovil mimo jiné k povaze článku 10 směrnice 2014/104 a k časové působnosti tohoto ustanovení. S ohledem na podobnosti mezi shora uvedenou věcí a projednávanou věcí Soudní dvůr upozornil předkládající soud na výše uvedený rozsudek a dotázal se, zda s ohledem na něj předkládající soud trvá na své žádosti o rozhodnutí předběžné otázce.

37. Dopisem ze dne 29. června 2022, došlým dne 1. července 2022, předkládající soud Soudnímu dvoru sdělil, že na své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce trvá.

38. Písemným sdělením došlým Soudnímu dvoru dne 27. září 2022 jej však předkládající soud informoval o tom, že první a druhou předběžnou otázku bere zpět, kdežto na třetí a čtvrté otázce trvá.

39. Soudní dvůr a generální advokátka položily dne 20. prosince 2022 všem zúčastněným otázky k písemnému zodpovězení, na něž všichni zúčastnění odpověděli. Také předkládající soud předložil v návaznosti na tyto otázky vyjádření, které bylo zaregistrováno jako dodatek k žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

40. Všichni zúčastnění byli rovněž zastoupeni na jednání konaném dne 20. března 2023.

V. Analýza

41. Podstatou předběžných otázek předkládajícího soudu je, zda se společnost Heureka, žalobkyně v původní řízení, která svou žalobu podala dne 26. června 2020 a považuje se za poškozenou v důsledku zneužití dominantního postavení, jehož se společnost Google dopouštěla v době od února 2013 do 27. června 2017, ještě může domáhat náhrady škody způsobené v průběhu celého tohoto období, nebo zda je naopak její nárok na náhradu škody již za část tohoto období promlčen.

42. Tato otázka vyvstává mimo jiné proto, že před provedením směrnice 2014/104 byl počátek běhu promlčecí lhůty v českém právu vázán pouze na vědomost o škodě a škůdci. Příslušná judikatura tedy zastávala názor, že celková škoda vznikající v průběhu trvajícího porušování práva hospodářské soutěže je dělitelná na dílčí škody a že pro každou dílčí škodu začíná běžet samostatná promlčecí lhůta. Nárok na náhradu se tudíž promlčoval samostatně a postupně.

43. Na základě této judikatury a dřívější tříleté promlčecí lhůty – a vyjdeme-li z předpokladu, jak tvrdí společnost Google (viz body 26 až 29 výše), že společnost Heureka věděla či měla vědět o škodě a škůdci od počátku období, za něž se domáhá náhrady, či každopádně před skončením protiprávního jednání konstatovaného Komisí – by nárok společnosti Heureka na náhradu škody vyplývající z tohoto protiprávního jednání již byl v okamžiku podání její žaloby zčásti promlčen [11].

44. V mezidobí však vstoupila v platnost směrnice 2014/104, jejíž čl. 10 odst. 2 podmiňuje započetí běhu promlčecí lhůty pro žalobu o náhradu škody v případě porušení práva hospodářské soutěže nejen vědomostí žalobce o podstatných skutečnostech charakterizujících toto protiprávní jednání, ale také jeho skončením.

45. Směrnice 2014/104 vstoupila v platnost dne 26. prosince 2014. Lhůta pro její provedení uplynula dne 27. prosince 2016. Dne 1. září 2017 nabyl účinnosti zákon č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže, jímž byla směrnice 2014/104 provedena do českého práva.

46. Předkládající soud se tedy dotazuje nejprve na časovou působnost článku 10 směrnice 2014/104 (první a druhá předběžná otázka). Dále se táže, zda taková úprava promlčení, jaká byla zakotvena v českém právu před nabytím účinnosti vnitrostátního zákona provádějícího toto ustanovení, je slučitelná s požadavky tohoto ustanovení nebo s požadavky článku 102 SFEU ve spojení se zásadou efektivity (třetí a čtvrtá předběžná otázka).

47. V rozsudku Volvo již Soudní dvůr vyjasnil určité aspekty časové působnosti článku 10 směrnice 2014/104. Z toho důvodu sdělil předkládající soud Soudnímu dvoru, že v návaznosti na uvedený rozsudek bere první a druhou předběžnou otázku zpět. Je však užitečné analyzovat konkrétní důsledky závěrů obsažených v rozsudku Volvo pro projednávanou věc (část B).

48. Z této analýzy vyplyne, že odpověď na otázku, zda se společnost Heureka ještě může domáhat náhrady škody způsobené za celé období protiprávního jednání, závisí na tom, zda v okamžiku uplynutí lhůty k provedení směrnice 2014/104 již v části tohoto období nastalo promlčení podle vnitrostátního práva. Přitom odpověď na tuto poslední otázku závisí na tom, zda před uplynutím

[11] – Je zřejmé, že předkládající soud z tohoto předpokladu vychází, neboť kdyby měl za to, že tato vědomost byla dána až po skončení protiprávního jednání dne 27. června 2017, ani při uplatnění dřívější tříleté promlčecí lhůty stanovené českým občanským zákoníkem by pak nárok vyplývající z předmětného protiprávního jednání každopádně ještě nebyl v okamžiku podání žaloby společnosti Heureka dne 26. června 2020 v celém rozsahu promlčen. V tom případě by nebylo nutné se tázat na podmínku skončení protiprávního jednání pro započetí běhu promlčecí lhůty.

lhůty k provedení uvedené směrnice již z článku 102 SFEU ve spojení se zásadou efektivity vyplývalo, že vnitrostátní právní řády nemohou stanovit počátek promlčecí lhůty před skončením trvajícího porušování unijního práva hospodářské soutěže. Tato otázka v zásadě odpovídá třetí předběžné otázce a bodu (i) čtvrté předběžné otázky. V této souvislosti je třeba se zabývat rovněž body (ii), (iii) a (iv) čtvrté předběžné otázky, které se týkají slučitelnosti dalších aspektů dřívější vnitrostátní úpravy promlčení s unijním právem (část C).

49. Ze všeho nejdříve však vyvstává následující úvodní otázka. Na rozdíl od situace, která byla předmětem rozsudku Volvo [12] a usnesení ve věcech Deutsche Bank [13], není v projednávané věci rozhodnutí Komise C(2017) 4444 final, o které se společnost Heureka opírá, aby prokázala existenci a délku trvání protiprávního jednání, které jí mělo způsobit škodu, ještě pravomocné (viz body 23 a 24 výše). To pak vyvolává otázku, zda se předkládající soud přesto může o toto rozhodnutí opírat při zjišťování existence předmětného protiprávního jednání a jeho délky trvání a při určování promlčecí lhůty v původním řízení, nebo zda je povinen řízení ve věci přerušit do okamžiku, kdy toto rozhodnutí nabude právní moci. Vzhledem k tomu, že v rámci spolupráce s vnitrostátními soudy zavedené článkem 267 SFEU přísluší Soudnímu dvoru poskytnout předkládajícímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen [14], je třeba tuto otázku vyjasnit před analýzou předběžných otázek položených předkládajícím soudem (část A).

A. Úvodní otázka: může se vnitrostátní soud opírat o dosud nepravomocné rozhodnutí Komise?

50. Podle čl. 2 bodu 12 směrnice 2014/104 je „konečným rozhodnutím o protiprávním jednání“ rozhodnutí o protiprávním jednání, které není možno nebo již není možno napadnout řádnými opravnými prostředky.

51. Rozhodnutí C(2017) 4444 final dosud není konečné ve smyslu tohoto ustanovení, neboť proti němu byla podána žaloba na neplatnost před Tribunálem, jehož rozsudek Google a Alphabet v. Komise (Google Shopping) (T-612/17, EU:T:2021:763) byl napaden před Soudním dvorem a příslušné řízení dosud trvá (body 23 a 24 výše).

52. Brání tato skutečnost žalobci a vnitrostátnímu soudu v tom, aby se opírali o závěry z rozhodnutí Komise, zejména pokud jde o existenci protiprávního jednání a jeho délku trvání?

53. Domnívám se, že nikoli.

54. I dosud nepravomocné rozhodnutí, v němž Komise konstatuje porušení práva hospodářské soutěže, tedy vyvolává závazný účinek, dokud není zrušeno (oddíl 1). Je na vnitrostátním soudu, aby z toho vyvodil odpovídající důsledky pro řízení, které před ním probíhá, a případně posoudil, zda má přerušit řízení do doby, než se rozhodnutí Komise stane pravomocným, avšak žádnou povinnost v tomto směru nemá (oddíl 2). Tuto otázku, zda se vnitrostátní soud může opírat o dosud nepravomocné rozhodnutí Komise, je třeba odlišit od otázky, zda musí být v takovém případě pozastavena promlčecí lhůta (k tomu viz body 132 až 138 níže).

[12] – Rozsudek Volvo, bod 18.

[13] – Usnesení ze dne 6. března 2023, Deutsche Bank (Kartelová dohoda – Úrokové deriváty v eurech) (C-198/22 a C-199/22, EU:C:2023:166, bod 19).

[14] – Viz rozsudek ze dne 10. února 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Promlčecí lhůta) (C-219/20, EU:C:2022:89, bod 33 a citovaná judikatura).

1. Závaznost dosud nepravomocného rozhodnutí Komise

55. Aktům unijních orgánů v zásadě svědčí presumpce legality, a zakládají tedy právní účinky tak dlouho, dokud nejsou zrušeny [15].

56. Z této zásady rovněž vyplývá povinnost uznávat plnou účinnost těchto aktů, dokud nebyla Soudním dvorem konstatována jejich protiprávnost, a respektovat jejich vykonatelnost, dokud Soudní dvůr nerozhodl o jejím odkladu [16].

57. Je pravda, že podle čl. 288 čtvrtého pododstavce SFEU je rozhodnutí přijaté Komisí závazné pouze pro ty, jimž je určeno, jsou-li v něm uvedeni. Je však nesporné, že takové rozhodnutí může rovněž vyvolávat závazné právní účinky, jimiž mohou být dotčeny zájmy třetích osob, pokud se jich bezprostředně a osobně dotýká a podstatným způsobem mění jejich právní postavení [17].

58. Vzhledem k tomu, že takové rozhodnutí vyvolává závazné právní účinky pro své adresáty a pro třetí osoby, které jsou na základě takového protiprávního jednání, jaké bylo konstatováno v tomto rozhodnutí, bezprostředně a osobně dotčeny, musí mít rovněž další subjekty jako Heureka a předkládající soud možnost opírat se o závěry učiněné v tomto rozhodnutí, dokud nebylo zrušeno. Povinnost vnitrostátních orgánů a soudů respektovat domněnku legality rozhodnutí Komise vyplývá také ze zásady loajální spolupráce zakotvené v čl. 4 odst. 3 SEU [18].

59. Podle čl. 16 odst. 1 první věty nařízení č. 1/2003 mimoto platí, že pokud vnitrostátní soudy rozhodují o dohodách, rozhodnutích nebo jednáních podle článků 101 nebo 102 SFEU, které jsou již předmětem rozhodnutí Komise, nemohou rozhodnout v rozporu s rozhodnutím přijatým Komisí. Právní moc takového rozhodnutí není podmínkou, kterou by toto ustanovení vyžadovalo.

60. V tom se toto ustanovení liší od článku 9 směrnice 2014/104, který přiznává rozhodnutím vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž průkaznost pouze tehdy, pokud jsou konečná [19]. Tento rozdíl je přitom odůvodněn předností unijního práva a závazností rozhodnutí unijních orgánů [20].

61. Je pravda, že Soudní dvůr v bodě 42 svého rozsudku ve věci Sumal [21] konstatoval, že k určení odpovědnosti právní entity, která je součástí určité hospodářské jednotky, je nezbytné, aby okolnost, že se na takovém protiprávním jednání účastnila alespoň jedna právní entita, která patří

[15] – Rozsudky ze dne 15. června 1994, Komise v. BASF a další (C-137/92 P, EU:C:1994:247, bod 48), ze dne 14. prosince 2000, Masterfoods a HB (C-344/98, EU:C:2000:689, bod 53), a ze dne 5. října 2004, Komise v. Řecko (C-475/01, EU:C:2004:585, bod 18).

[16] – Rozsudky ze dne 7. června 1988, Komise v. Řecko (63/87, EU:C:1988:285, bod 10), a ze dne 21. září 1989, Hoechst v. Komise (46/87 a 227/88, EU:C:1989:337, bod 64).

[17] – Viz například rozsudky ze dne 28. ledna 1986, COFAZ v. Komise (C-169/84, EU:C:1986:42, bod 24), ze dne 31. března 1998, Francie a další v. Komise (C-68/94 a C-30/95, EU:C:1998:148, body 48 až 58), a ze dne 29. června 2010, Komise v. Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2010:377, bod 90); viz také rozsudek ze dne 11. července 1996, Métropole télévision a další v. Komise (T-528/93, T-542/93, T-543/93 a T-546/93, EU:T:1996:99, body 59 až 64), a usnesení ze dne 18. září 2006, Wirtschaftskammer Kärnten a best connect Ampere Strompool v. Komise (T-350/03, EU:T:2006:257, bod 54).

[18] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. listopadu 2013, Deutsche Lufthansa (C-284/12, EU:C:2013:755, bod 41).

[19] – Pokud jde o stav před vstupem směrnice 2014/104 v platnost, v tomto smyslu viz také rozsudek ze dne 20. dubna 2023, Repsol Comercial de Productos Petrolíferos (C-25/21, EU:C:2023:298, body 61 až 63), a mé stanovisko ve věci Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:32, bod 93).

[20] – V tomto smyslu viz mé stanovisko ve věci Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:32, bod 96).

[21] – Rozsudek ze dne 6. října 2021, Sumal (C-882/19, EU:C:2021:800).

k této hospodářské jednotce, byla konstatována v rozhodnutí Komise, které nabylo *právní moci*[22], nebo aby byla prokázána samostatně u příslušného vnitrostátního soudu, pokud Komise nepřijala žádné rozhodnutí o existenci protiprávního jednání.

62. Nic však nenasvědčuje tomu, že by z toho vyplývalo, že se poškozený subjekt nebo vnitrostátní soud smí opírat pouze o závěry z rozhodnutí Komise, které nabylo právní moci. Kdyby tomu tak bylo, znamenalo by to, že by žalobce musel v každém případě vyčkat do skončení soudního přezkumu rozhodnutí Komise a teprve pak by se mohl opírat o závěry tohoto rozhodnutí. Přitom by hrozilo, že se poškozeným subjektům nadměrně ztíží uplatňování jejich nároku na náhradu vyplývajícího z článků 101 a 102 SFEU, zejména když není vyloučeno, že absolutní promlčecí lhůta u tohoto nároku uplyne před skončením takového soudního řízení. V důsledku toho by poškozené subjekty mohly být připraveny o možnost podat žalobu na základě rozhodnutí konstatujícího porušení unijních pravidel hospodářské soutěže[23].

2. Povinnost přerušit původní řízení?

63. To, že dosud nepravomocné rozhodnutí Komise je z principu závazné, je potvrzeno tím, že podle čl. 16 odst. 1 třetí věty nařízení č. 1/2003 je nutnost přerušení vnitrostátního řízení v takovém případě ponechána na uvážení vnitrostátního soudu. Kdyby se vnitrostátní soud nemohl opírat o dosud nepravomocné rozhodnutí Komise, pak by skutečnost, že je nepravomocné, musela mít automaticky za následek přerušení řízení.

64. Konkrétně pak ze struktury čl. 16 odst. 1 nařízení č. 1/2003 dokonce vyplývá, že možnost přerušit vnitrostátní řízení byla normotvůrcem patrně zamýšlena pro případ, kdy ještě neexistuje přijaté rozhodnutí, nýbrž pouze rozhodnutí, které má Komise v úmyslu přijmout[24]. Nevidím sice důvod, proč by přerušení řízení nemohlo být případně užitečné či nezbytné i v případě, kdy rozhodnutí Komise ještě není pravomocné, nicméně struktura tohoto ustanovení opět podtrhuje skutečnost, že přerušení řízení v takovém případě není automatické.

65. Směrnice 2014/104 ani nezakazuje vnitrostátnímu soudu vést řízení, když před Komisí probíhá řízení o témž protiprávním jednání. Postupy veřejnoprávního a soukromoprávního prosazování unijního práva hospodářské soutěže jsou totiž navzájem komplementární a mohou být v zásadě vedeny souběžně[25]. To musí platit rovněž v případě, kdy řízení před Komisí sice skončilo, avšak před unijními soudy probíhá soudní přezkum jejího rozhodnutí.

66. Jak uvádí Komise, obecná povinnost přerušit vnitrostátní řízení by problematicky podněcovala podniky, u nichž Komise shledala, že porušily unijní právní předpisy v oblasti hospodářské soutěže, aby proti rozhodnutí podaly žalobu a následně proti rozsudku Tribunálu kasační opravný prostředek pouze z toho důvodu, aby zpozdily dosažení kompenzační spravedlnosti.

22 – Kurzivou zvýraznila autorka tohoto stanoviska.

23 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. března 2019, Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:263, bod 52).

24 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. ledna 2023, RegioJet (C-57/21, EU:C:2023:6, bod 64). Článek 16 odst. 1 nařízení č. 1/2003 stanoví: „Pokud vnitrostátní soudy rozhodují o dohodách, rozhodnutích nebo jednáních podle článků [101] nebo [102 SFEU], které jsou již předmětem rozhodnutí Komise, nemohou rozhodnout v rozporu s rozhodnutím přijatým Komisí. Musí se rovněž vyvarovat rozhodnutí, která by byla v rozporu s rozhodnutím, které má Komise v úmyslu přijmout v řízení, jež zahájila. *Za tímto účelem* může vnitrostátní soud přezkoumat, zda je nezbytné, aby své řízení přerušil. Touto povinností nejsou dotčena práva a povinnosti podle článku [267 SFEU].“ (kurzivou zvýraznila autorka tohoto stanoviska.)

25 – Viz rozsudek ze dne 12. ledna 2023, RegioJet (C-57/21, EU:C:2023:6, body 65 a 66), a stanovisko generálního advokáta Szpunara ve věci RegioJet (C-57/21, EU:C:2022:363, body 45 a 46).

67. Při posuzování, zda je nezbytné či vhodné přerušit řízení o návrhu na náhradu škody navazujícím na dosud nepravomocné rozhodnutí Komise, musí vzít vnitrostátní soud v úvahu zaprvé hospodárnost řízení a svou povinnost loajální spolupráce s unijními orgány, kteréžto skutečnosti mohou případně hovořit ve prospěch přerušení řízení.

68. Zadruhé je třeba vzít v úvahu jak právo žalobce na účinný prostředek nápravy, tak právo žalovaného na zajištění právní jistoty, kteréžto skutečnosti mohou hovořit ve prospěch nutnosti rozhodnout vnitrostátní spor v přiměřené lhůtě [26]. V této souvislosti je nutné zohlednit riziko, že absolutní promlčecí lhůta uplyne během doby přerušení řízení, a stadium soudního přezkumu sporného rozhodnutí před unijním soudem, tj. zda lze konečné rozhodnutí v tomto řízení očekávat v brzké době, či nikoli, jakož i vlastní posouzení platnosti rozhodnutí Komise učiněné vnitrostátním soudem. Má-li v tomto ohledu vnitrostátní soud pochybnosti, musí položit Soudnímu dvoru předběžnou otázku [27].

69. Dalším aspektem, který může být zohledněn při posuzování vhodnosti přerušení řízení, je existence, či neexistence mimořádného opravného prostředku ve vnitrostátním právu umožňujícího případnou obnovu řízení o náhradu škody. Zavedení takového mimořádného opravného prostředku podle všeho není v unijním právu vyžadováno obecně [28], nicméně v projednávaném případě dle informací předkládajícího soudu v českém právu takový prostředek existuje.

70. Z výše uvedeného vyplývá, že rozhodnutí Komise o protiprávním jednání, jakým je i rozhodnutí C(2017) 4444 final, přestože ještě není pravomocné, vyvolává v rámci takové žaloby o náhradu škody, jako je žaloba ve věci v původním řízení, závazný účinek. Předkládající soud se tedy může o toto rozhodnutí opírat pro účely konstatování existence a délky trvání protiprávního jednání, jež mělo způsobit spornou škodu. Tím není dotčena možnost předkládajícího soudu přerušit řízení, které před ním probíhá, považuje-li to vzhledem k okolnostem dané věci za vhodné.

B. K první a druhé předběžné otázce: důsledky závěrů z rozsudku Volvo pro projednávanou věc

71. V rámci první a druhé předběžné otázky se předkládající soud táže, v jakém rozsahu se článek 10 směrnice 2014/104, který se týká promlčecích lhůt, použije na spor v původním řízení. Odpověď na tyto otázky vyplývá ze závěrů Soudního dvora v rozsudku Volvo. I když předkládající soud vzal tyto otázky zpět, je třeba – aby bylo možné mu podat užitečnou odpověď – upřesnit důsledky uvedeného rozsudku pro projednávanou věc.

72. Podle čl. 22 odst. 1 směrnice 2014/104 členské státy zajistí, aby se vnitrostátní předpisy, které jsou nezbytné pro dosažení souladu s hmotněprávními ustanoveními této směrnice, nepoužily se zpětnou působností.

[26] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. února 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Promlčecí lhůta) (C-219/20, EU:C:2022:89, bod 45). Viz také přiměřeně stanovisko generální advokátky Ćapeta ve věci DB Station & Service (C-721/20, EU:C:2022:288, bod 88).

[27] – Viz zejména rozsudek ze dne 22. října 1987, Foto-Frost (314/85, EU:C:1987:452, body 12 až 20). Pokud jde o případ pochybností o platnosti nebo výkladu rozhodnutí Komise, viz také rozsudky ze dne 1. srpna 2022, Daimler (Kartelové dohody – Nákladní vozidla na svoz komunálního odpadu) (C-588/20, EU:C:2022:607, body 27 až 36), a ze dne 25. února 2021, VodafoneZiggo Group v. Komise (C-689/19 P, EU:C:2021:142, bod 144).

[28] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 2015, Târşia (C-69/14, EU:C:2015:662, body 28, 29 a 38 až 41).

73. Podle rozsudku Volvo je článek 10 směrnice 2014/104 hmotněprávním ustanovením ve smyslu čl. 22 odst. 1 této směrnice [29].

74. Za účelem určení časové působnosti tohoto článku 10 je tedy třeba ověřit, zda byla předmětná situace završena před uplynutím lhůty k provedení této směrnice, nebo zda nadále vyvolává účinky i po uplynutí této lhůty [30].

75. Za tím účelem je třeba zjistit, zda k datu uplynutí lhůty k provedení směrnice 2014/104, tedy k 27. prosinci 2016, promlčecí lhůta použitelná na situaci, o niž jde ve věci v původním řízení, uplynula, což vyžaduje určit okamžik, od kterého tato promlčecí lhůta začala běžet [31].

76. V projednávaném případě se společnost Heureka domáhá náhrady škody, která jí měla vzniknout v důsledku zneužívání dominantního postavení, kterého se společnost Google dle rozhodnutí C(2017) 4444 final dopouštěla v době od února 2013 do 27. června 2017.

77. Za těchto podmínek je třeba rozlišovat mezi obdobím protiprávního jednání po uplynutí lhůty k provedení směrnice 2014/104 (oddíl 1) a obdobím protiprávního jednání před jejím uplynutím (oddíl 2).

1. Období protiprávního jednání po uplynutí lhůty k provedení směrnice 2014/104

78. Část protiprávního jednání, která se udála po uplynutí lhůty k provedení směrnice 2014/104, tj. od 27. prosince 2016 do 27. června 2017, spadá do časové působnosti článku 10 této směrnice.

79. Navíc od uplynutí lhůty k provedení směrnice musí předkládající soud vykládat vnitrostátní právo v co největším možném rozsahu ve světle unijního práva, aniž by však prováděl výklad *contra legem* těchto vnitrostátních ustanovení [32].

80. V tomto ohledu je dle vysvětlení podaného předkládajícím soudem „vědomost o škodě“, která je vyžadována občanským zákoníkem pro určení počátku běhu promlčecí lhůty, vykládána judikaturou českého Nejvyššího soudu v tom smyslu, že pro počátek běhu subjektivní promlčecí lhůty je relevantní vědomost i jen o dílčí škodě způsobené trvajícím porušováním práva hospodářské soutěže.

81. Povinnost konformního výkladu přitom vnitrostátním soudům ukládá, aby ustálenou judikaturu případně změnily, pokud se tato judikatura opírá o výklad vnitrostátního práva, který je neslučitelný s cíli unijního práva. Vnitrostátní soud se proto nemůže platně domnívat, že dotčené vnitrostátní ustanovení nemůže vyložit v souladu s unijním právem pouze z toho důvodu, že toto ustanovení bylo předtím konstantně vykládáno v rozporu s unijním právem [33].

82. Podle těchto kritérií se nezdá být nemožné – s výhradou ověření předkládajícím soudem – vykládat vnitrostátní právo souladně s požadavky unijního práva.

[29] – Rozsudek Volvo, body 43 až 47.

[30] – Rozsudek Volvo, bod 48.

[31] – Rozsudek Volvo, bod 49.

[32] – Rozsudek Volvo, bod 52.

[33] – Viz rozsudek ze dne 3. června 2021, Instituto Madrileño de Investigación y Desarrollo Rural, Agrario y Alimentario (C-726/19, EU:C:2021:439, bod 86 a citovaná judikatura).

83. Z toho plyne, že v případě škody způsobené v průběhu této části protiprávního jednání nemohla promlčecí lhůta začít běžet předtím, než byly splněny podmínky stanovené článkem 10 směrnice 2014/104, tj. zejména že protiprávní jednání bylo ukončeno a žalobce se dozvěděl o podstatných skutečnostech charakterizujících toto protiprávní jednání.

84. Podle rozsudku Volvo sice není vyloučeno, že se poškozený může seznámit se skutečnostmi nezbytnými k podání žaloby o náhradu škody ještě před zveřejněním shrnutí rozhodnutí Komise v *Úředním věstníku Evropské unie*, nicméně právě od tohoto okamžiku – neexistují-li další indicie – lze přiměřeně předpokládat, že se poškozený se skutečnostmi nezbytnými k podání žaloby seznámil [34].

85. Společnost Google však v projednávané věci obhajuje hypotézu, že společnost Heureka věděla o podstatných skutečnostech charakterizujících protiprávní jednání již před zveřejněním shrnutí rozhodnutí C(2017) 4444 final v Úředním věstníku, k němuž došlo dne 12. ledna 2018. Předkládajícímu soudu přísluší ověřit, zda tomu tak bylo. Každopádně ani v tomto případě nemohla promlčecí lhůta vztahující se k období protiprávního jednání po uplynutí lhůty k provedení směrnice 2014/104, tj. po 27. prosinci 2016, začít běžet před skončením tohoto protiprávního jednání. Podle rozhodnutí C(2017) 4444 je datem jeho skončení 27. červen 2017. Nic však nebrání předkládajícímu soudu v tom, aby případně učinil závěr, že toto protiprávní jednání trvalo déle, než bylo konstatováno rozhodnutím C(2017) 4444 final, bude-li to náležitě prokázáno [35].

86. V této souvislosti je užitečné upřesnit, že je zcela nepochybné, že okamžikem, kdy „protiprávní jednání bylo ukončeno“ ve smyslu čl. 10 odst. 2 směrnice 2014/104, může být – pokud jedno a totéž jednotné a trvající protiprávní jednání trvá určitou dobu – pouze okamžik, kdy je takové protiprávní jednání ukončeno jako celek.

87. Je pravda, že na rozdíl od toho, co bylo stanoveno v původním návrhu Komise [36] – jak poznamenal předkládající soud – není tento okamžik v uvedeném ustanovení výslovně upřesněn.

88. Tato změna však podle všeho neodpovídá ani tak záměru převrátit celý význam jako spíše zjednodušení použité formulace. Okamžikem, kdy je protiprávní jednání „ukončeno“, totiž může být v rámci jediného a trvajícího protiprávního jednání pouze okamžik, kdy bylo ukončeno jako celek. Jinak by bylo třeba zmínit okamžik, kdy k protiprávnímu jednání „došlo“, jako je tomu v čl. 25 odst. 2 nařízení č. 1/2003, kde se uvádí, že „[l]hůta začíná běžet dnem, kdy došlo k protiprávnímu jednání“; to neplatí „v případě trvajícího nebo opakovaného protiprávního jednání[, u něhož] začíná lhůta běžet dnem, kdy bylo ukončeno“.

89. Článek 2 bod 1 směrnice 2014/104 mimoto definuje „porušení právních předpisů o hospodářské soutěži“ jako „porušení článku 101 nebo 102 [SFEU] nebo vnitrostátních právních předpisů o hospodářské soutěži“, což hovoří pro to, aby pro účely uplatnění směrnice byl pojem „protiprávní jednání“ vykládán na základě judikatury týkající se těchto ustanovení. Podle této

[34] – Rozsudek Volvo, body 64 až 71.

[35] – Podle společnosti Heureka ukončila společnost Google inkriminované jednání až 27. září 2017. Toto tvrzení se zakládá mimo jiné na tom, že Komise v čl. 1 druhém pododstavci rozhodnutí C(2017) 4444 final konstatovala, že protiprávní jednání ke dni přijetí tohoto rozhodnutí nadále trvá, a v článku 3 společnosti Google uložila, aby protiprávní jednání ukončila nejpozději ve lhůtě 90 dnů od data oznámení rozhodnutí. Předkládajícímu soudu přísluší toto tvrzení ověřit s případným přihlédnutím k tomu, že k oznámení rozhodnutí C(2017) 4444 final ve skutečnosti došlo 30. června 2017 (dle tvrzení společnosti Google v rámci její žaloby proti uvedenému rozhodnutí), a určit přesné datum ukončení protiprávního jednání.

[36] – Viz čl. 10 odst. 3 návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie v oblasti hospodářské soutěže, ze dne 11. června 2013, COM(2013) 404 final.

judikatury přitom platí, že pokud jsou řada skutků nebo pokračující jednání začleněny do jednotného záměru z důvodu svého totožného cíle narušujícího hospodářskou soutěž, jedná se o jediné a trvající protiprávní jednání [37] (nebo případně o jediné a opakované protiprávní jednání [38]). Tento pojem umožňuje Komisi uložit pokutu za celou zohledněnou dobu trvání protiprávního jednání a určuje datum, od kterého začíná plynout promlčecí lhůta, a sice datum, kdy trvající protiprávní jednání skončilo [39].

90. V projednávané věci z rozhodnutí C(2017) 4444 final vyplývá, že v České republice protiprávní jednání započalo v únoru 2013 a v okamžiku přijetí tohoto rozhodnutí nadále trvalo (bod 21 výše). Je pravda, že Komise toto protiprávní jednání výslovně nekvalifikovala jako „jediné a trvající protiprávní jednání“ ve smyslu shora zmíněné judikatury. Je tomu tak bezpochyby proto, že je tento pojem používán hlavně k prokázání jednoty a kontinuity protiprávních jednání odporujících článku 101 SFEU a spáchaných více podniky a zahrnujících více složek.

91. V projednávané věci je však zřejmé – aniž je třeba tento pojem výslovně použít – že protiprávní jednání odporující článku 102 SFEU, jehož se dopustil jediný podnik, spočívalo v pokračujícím jednání sledujícím jeden cíl a jeden hospodářský účel, tj. příznivější umístění a zobrazení, které si společnost Google zajistila na svých stránkách s výsledky obecného vyhledávání pro svůj vlastní srovnávač výrobků v zájmu zvýšení provozu směrem k tomuto srovnávači na úkor konkurenčních srovnávačů produktů [40]. Ukončením protiprávního jednání tedy může být pouze okamžik, kdy toto pokračující jednání skončilo jako celek.

92. Lze tedy shrnout, že pokud jde o období po uplynutí lhůty k provedení směrnice 2014/104, tj. po 27. prosinci 2016, promlčecí lhůta nemohla začít běžet před ukončením protiprávního jednání, tak jak bylo konstatováno Komisí, tj. 27. června 2017, ledaže předkládající soud konstatuje, že protiprávní jednání bylo ukončeno k pozdějšímu datu.

2. Období protiprávního jednání před uplynutím lhůty k provedení směrnice 2014/104

93. Pokud jde naproti tomu o období protiprávního jednání před uplynutím lhůty k provedení směrnice 2014/104, tzn. období od února 2013 do 27. prosince 2016, závisí počátek promlčecí lhůty na pravidlech vnitrostátního práva [41].

94. Jak bylo uvedeno zejména v bodech 42 a 43 výše, dle informací předkládajícího soudu počínala tříletá promlčecí lhůta stanovená českým občanským zákoníkem běžet – před provedením směrnice 2014/104 – okamžikem, kdy se poškozený dozvěděl o škodě a škůdci a podle vnitrostátní judikatury nebylo nutné čekat do ukončení protiprávního jednání, jako je protiprávní jednání v projednávané věci. Škoda způsobená takovým protiprávním jednáním byla považována za dělitelnou a jednotlivé promlčecí lhůty tedy počínaly běžet postupně. V souladu s touto judikaturou by již byla část nároku na náhradu společnosti Heureka před uplynutím lhůty k provedení směrnice 2014/104 promlčena.

[37] – Rozsudky ze dne 8. července 1999, Komise v. Anic Partecipazioni (C-49/92 P, EU:C:1999:356, bod 81), ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, EU:C:2004:6, bod 258), a ze dne 6. prosince 2012, Komise v. Verhuizingen Coppens (C-441/11 P, EU:C:2012:778, bod 41).

[38] – Rozsudky ze dne 17. května 2013, Trelleborg Industrie a Trelleborg v. Komise (T-147/09 a T-148/09, EU:T:2013:259, bod 88), a ze dne 16. června 2015, FSL a další v. Komise (T-655/11, EU:T:2015:383, body 484 a 498).

[39] – Rozsudek ze dne 17. května 2013, Trelleborg Industrie a Trelleborg Komise (T-147/09 a T-148/09, EU:T:2013:259, bod 62).

[40] – Viz rozsudek ze dne 10. listopadu 2021, Google a Alphabet v. Komise (Google Shopping) (T-612/17, EU:T:2021:763, body 68 a 69).

[41] – V tomto smyslu viz rozsudek Volvo, bod 50.

95. Za účelem určení, zda se vnitrostátní pravidla mohou jako taková použít na část škody uplatňované společností Heureka, jež odpovídá období před uplynutím lhůty k provedení směrnice 2014/104, je však třeba zkoumat, zda je tento právní stav slučitelný s unijním právem. Před směrnicí 2014/104 již totiž vyplývalo přímo z článku 102 SFEU, ve spojení se zásadou efektivity, že pravidla, která se uplatní na žaloby určené k zajištění ochrany práv, jež jednotlivci vyvozují z unijního práva hospodářské soutěže, nesmějí výkon těchto práv v praxi znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat [42]. Otázkou tedy je, zda podle těchto pravidel nesměla – i před směrnicí 2014/104 – promlčecí lhůta pro podání žaloby o náhradu škody v případě porušení práva hospodářské soutěže začít běžet před ukončením takového porušení.

C. Ke třetí a čtvrté předběžné otázce: požadavky unijního práva vztahující se na režim promlčení v době před směrnicí

96. Tato otázka ohledně požadavků vyplývajících z unijního práva, pokud jde mimo jiné o počátek promlčecí lhůty v době před směrnicí 2014/104, v podstatě odpovídá třetí předběžné otázce a bodu (i) čtvrté předběžné otázky (oddíl 1). Ostatní body čtvrté předběžné otázky budou relevantní (oddíly 2 a 3), pouze pokud z posouzení této otázky vyplyne, že unijní právo v době před směrnicí nevyžadovalo pro začátek běhu promlčecí lhůty, aby bylo protiprávní jednání ukončeno.

1. Může promlčecí lhůta začít běžet před ukončením protiprávního jednání? (třetí otázka a čtvrtá otázka bod (i))

97. V bodě 50 a následujících rozsudku Volvo, konkrétně v jeho bodech 56 a 61, Soudní dvůr ve vztahu k situaci, která se řídila vnitrostátním právem z doby před směrnicí, konstatoval, že promlčecí lhůty stanovené tímto vnitrostátním právem nemohou začít běžet dříve, než je protiprávní jednání ukončeno.

98. Stejně tak v bodech 78 a 79 rozsudku Manfredi a další [43] Soudní dvůr rozhodl, že vnitrostátní pravidlo, na základě kterého promlčecí lhůta pro podání návrhu na náhradu škody počíná běžet ode dne, kdy ke kartelové dohodě nebo jednání ve vzájemné shodě došlo, by mohlo v praxi znemožnit výkon práva požadovat náhradu škody způsobené touto zakázanou kartelovou dohodou nebo jednáním, zvláště pokud toto vnitrostátní pravidlo rovněž stanoví krátkou promlčecí lhůtu, která nemůže být pozastavena. V takové situaci není podle Soudního dvora v případě trvajícího nebo opakovaného protiprávního jednání vyloučeno, že promlčecí lhůta uplyne ještě před ukončením protiprávního jednání, v kterémžto případě by žádná osoba, která utrpěla škodu po uplynutí promlčecí lhůty, nemohla podat žalobu.

99. Společnost Google a Komise jsou přitom toho názoru, že tyto úvahy nelze v rámci projednávané věci použít. Na rozdíl od věci Manfredi a další podle nich nemohla promlčecí lhůta v projednávané věci, a to ani jednotlivé dílčí promlčecí lhůty, začít běžet před tím, než se dotyčný o příslušné skutečnosti dozvěděl. O riziku, že lhůta uplyne před tím, než by se poškozený mohl domáhat náhrady, tedy nemůže být řeč.

[42] – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 28. března 2019, Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:263, body 42 a 43), a Volvo, bod 50.

[43] – Rozsudek ze dne 13. července 2006 (C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:461).

100. Společnost Google a Komise navíc uvádějí, že protiprávním jednáním, o něž šlo ve věci Volvo, byla tajná kartelová dohoda, o níž se žalobkyně v dané věci dozvěděla každopádně až po ukončení tohoto protiprávního jednání. Podmínka ukončení protiprávního jednání pro běh promlčecí lhůty tedy neměla pro řešení sporu v dané věci žádný skutečný význam.

101. Podle společnosti Google a podle Komise naproti tomu protiprávní jednání v projednávané věci spočívalo v jednání, které se uskutečňovalo na veřejnosti, a porušitel byl znám. Promlčecí lhůta mimoto nezačala běžet dříve, než se poškozený o těchto skutečnostech dozvěděl, a byla dostatečně dlouhá. Uvádějí, že pro účely uplatnění práva na náhradu se tedy nezdá být nezbytné, aby byl počátek promlčecí lhůty navíc podmíněn ukončením protiprávního jednání. Podle nich je zcela možné, aby poškozený postupně v čase upravoval výši svých nároků tak, jak se zvyšuje škoda.

102. Podle společnosti Google a podle Komise je ostatně v souladu se závěry Soudního dvora ve věci Cogeco Communications [44] zapotřebí zkoumat režim promlčení jako celek, aby bylo možné určit, zda jeho jednotlivé prvky – posuzované vcelku – skutečně znemožňují či nadměrně ztěžují uplatnění práva na náhradu. Tak tomu ale podle nich v projednávané věci není.

103. Konečně uvádějí, že před provedením směrnice 2014/104 žádný z právních řádů členských států nepodmiňoval počátek běhu promlčecí lhůty v případě porušení předpisů o hospodářské soutěži ukončením protiprávního jednání. Podle nich tato směrnice vytvořila v tomto ohledu zcela novou právní realitu a požadavky v ní stanovené nelze stavět na roveň dříve platným požadavkům zásady efektivity. Kdyby bylo požadováno splnění takové podmínky před provedením směrnice, hrozilo by, že jí bude přiznán přímý horizontální účinek mezi jednotlivci, což by bylo v rozporu s ustálenou judikaturou [45].

104. Tuto argumentaci však nelze přijmout.

105. Je sice možné, že je v občanském právu členských států znám institut trvajícího deliktu, který nastává a promlčuje se postupně v čase. Stejně tak se mimosmluvní odpovědnost Unie promlčuje postupně v čase, jedná-li se o průběžně vznikající škodu [46].

106. Taková žaloba o náhradu škody při porušení práva hospodářské soutěže, jako je žaloba ve věci v původním řízení, se strukturálně liší od klasické občanskoprávní žaloby na náhradu škody z mimosmluvní odpovědnosti.

107. Předně se opírá o právo vyplývající z plné účinnosti článků 101 a 102 SFEU, jež může napravit nejen přímou škodu, kterou dotyčná osoba údajně utrpěla, ale i nepřímé škody na struktuře a fungování trhu, jenž nemohl plně rozvinout svou hospodářskou účinnost, zejména ve prospěch dotčených spotřebitelů [47]. Žaloby o náhradu škody při porušení unijních pravidel

[44] – Rozsudek ze dne 28. března 2019 (C-637/17, EU:C:2019:263, bod 45); viz také mé stanovisko ve věci Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:32, bod 81).

[45] – Rozsudek ze dne 14. července 1994, Faccini Dori (C-91/92, EU:C:1994:292, body 19 až 30).

[46] – Viz rozsudek ze dne 19. dubna 2007, Holcim (Deutschland) v. Komise (C-282/05 P, EU:C:2007:226, bod 35); viz také rozsudky ze dne 21. dubna 2005, Holcim (Deutschland) v. Komise (T-28/03, EU:T:2005:139, body 69 a 70 a citovaná judikatura), a ze dne 20. ledna 2021, Folschette a další v. Komise (T-884/19, nezveřejněný, EU:T:2021:27, bod 25).

[47] – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 20. září 2001, Courage a Crehan (C-453/99, EU:C:2001:465, bod 26), a ze dne 16. února 2023, Tráficos Manuel Ferrer (C-312/21, EU:C:2023:99, bod 42).

hospodářské soutěže jsou nedílnou součástí systému prosazování těchto pravidel [48]. Uplatněním vlastního práva na náhradu poškozený přispívá k naplnění unijních cílů a stává se tak „obhájcem“ či „prosazovatelem“ zájmů Unie [49].

108. Je-li takové soukromoprávně iniciované řízení k prosazení pravidel hospodářské soutěže (*private enforcement*) založeno na porušení článku 101 nebo 102 SFEU, pojem „protiprávní jednání“, který je autonomním pojmem unijního práva, nemůže mít jiný význam, než jaký má v kontextu prosazování unijních pravidel hospodářské soutěže veřejnoprávními orgány (*public enforcement*) [50]. Protiprávní jednání, na němž se zakládá žaloba o náhradu škody, je pak určeno unijním právem.

109. Podání žaloby o náhradu škody při porušení práva hospodářské soutěže v zásadě vyžaduje provedení komplexní skutkové a hospodářské analýzy [51]. Situace se navíc pravidelně vyznačuje asymetrií informací v neprospěch poškozeného [52]. Vnitrostátní právní úprava stanovící datum počátku běhu promlčecí lhůty a délku a podmínky pozastavení nebo přerušení této lhůty proto musí být přizpůsobena zvláštnostem práva hospodářské soutěže [53].

110. Je pravda, že v tomto ohledu existují jednání v rozporu s právem hospodářské soutěže, která mohou být naplněna okamžitě, jediným skutkem, jako je výzva k bojkotu nebo jednorázová smluvní diskriminace dominantním podnikem.

111. Jak ale správně zdůrazňuje předkládající soud, zneužitím dominantního postavení, o jaké jde v projednávané věci, je pouze jednání ve svém celku, které svým rozsahem, délkou, intenzitou a způsobem provedení vedlo či mohlo vést k podstatnému narušení podmínek hospodářské soutěže či k protisoutěžnímu účinku.

112. Stejně jako v případě komplexního a trvajícího porušení článku 101 SFEU je tedy podle předkládajícího soudu umělé, pokud bychom chtěli „tříštit“ protiprávní jednání a promlčecí lhůtu spojenou s tímto protiprávním jednáním odporujícím článku 102 SFEU, které splňuje, jak bylo poznamenáno v bodech 90 a 91 výše, zároveň kritéria jediného a trvajícího porušení práva hospodářské soutěže.

113. Stejně tak je nezbytné nenechat promlčecí lhůtu uplynout dříve, než bylo protiprávní jednání ukončeno, a to v zájmu ochrany práva poškozených domoci se plné náhrady způsobené škody, které bylo v judikatuře zakotveno již v době před směrnicí [54].

114. Jak v projednávané věci tvrdí společnost Heureka, může mít protiprávní jednání zejména v digitálním odvětví dopad na několika úrovních (obchodníci, inzerenti, uživatelé) a měnit strukturu trhu. Protiprávní jednání v této oblasti a z něho vyplývající škoda jsou přitom velmi

[48] – Rozsudek ze dne 6. října 2021, Sumal (C-882/19, EU:C:2021:800, bod 37).

[49] – V tomto ohledu viz už mé stanovisko ve věci Tráficos Manuel Ferrer (C-312/21, EU:C:2022:712, bod 57).

[50] – Viz přiměřeně rozsudky ze dne 14. března 2019, Skanska Industrial Solutions a další (C-724/17, EU:C:2019:204, bod 47), a ze dne 6. října 2021, Sumal (C-882/19, EU:C:2021:800, bod 38).

[51] – Rozsudky ze dne 28. března 2019, Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:263, bod 46), Volvo, bod 54, a ze dne 20. dubna 2023, Repsol Comercial de Productos Petrolíferos (C-25/21, EU:C:2023:298, bod 60).

[52] – Rozsudky Volvo, bod 55, a ze dne 16. února 2023, Tráficos Manuel Ferrer (C-312/21, EU:C:2023:99, bod 43).

[53] – Rozsudky ze dne 28. března 2019, Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:263, bod 47), Volvo, bod 53, a ze dne 20. dubna 2023, Repsol Comercial de Productos Petrolíferos (C-25/21, EU:C:2023:298, bod 60).

[54] – Rozsudky ze dne 13. července 2006, Manfredi a další (C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:461, bod 95), a ze dne 16. února 2023, Tráficos Manuel Ferrer (C-312/21, EU:C:2023:99, bod 35).

obtížně doložitelné před ukončením protiprávního jednání a požadavek na podání žaloby a poté její postupné upravování tak, že se mění výše požadované škody, tedy činí toto právo na úplnou náhradu nadměrně obtížným, ne-li v praxi nemožným.

115. Z judikatury Soudního dvora mimoto vyplývá, že již unijní právo z doby před směrnicí požadovalo, aby promlčecí lhůty nezačínaly běžet dříve, než se poškození dozví o skutečnostech nezbytných pro podání své žaloby, které zahrnují mimo jiné existenci porušení práva hospodářské soutěže a existenci škody [55]. Přitom se zdá být velmi obtížné presumovat takovou vědomost před ukončením komplexního porušení práva hospodářské soutěže.

116. Namítat vůči poškozenému promlčecí lhůtu jen na základě toho, že má údajně vědomost o protiprávním jednání, je tedy zdrojem právní nejistoty. Naproti tomu dvojí podmínka vědomosti a ukončení protiprávního jednání umožňuje určit počátek lhůty přesně a spolehlivě, zejména v případě žalob podávaných v návaznosti na rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž, a to nejen v zájmu poškozeného, ale také v zájmu porušitele.

117. Bylo by naopak cynické namítat vůči poškozenému promlčecí lhůtu, zatímco protiprávní jednání nadále trvá. Riziko, že bude vůči poškozenému předčasně namítána vědomost o protiprávním jednání, by mimoto mohlo vést k tomu, že bude váhat s oznámením protiprávního jednání Komisi nebo orgánu pro hospodářskou soutěž, a mohlo by tedy narušit účinné prosazování práva hospodářské soutěže.

118. Požadavek na ukončení protiprávního jednání pro počátek běhu promlčecí lhůty dále může také přimět porušitele k rychlejšímu ukončení daného protiprávního jednání, aby tato lhůta uplynula co nejrychleji. Naproti tomu režim umožňující tříštit promlčení postupně do více okamžiků, od nichž má lhůta začít běžet, zajišťuje porušiteli, že mu bude průběžně hrozit uložení povinnosti k náhradě pouze za malou část protiprávního jednání odpovídající délce promlčecí lhůty, a nebude ho tedy motivovat k ukončení protiprávního jednání.

119. Na rozdíl od toho, co uvedla Komise na jednání v rámci tohoto řízení, požadování dvojí podmínky vědomosti a ukončení protiprávního jednání pro počátek běhu promlčecí lhůty nevede poškozeného ani k tomu, aby i přes svou vědomost o protiprávním jednání zůstal pasivní, a přispíval tak ke vzniku škody. Je zcela možné zohlednit případně takovou pasivitu, která je v rozporu se zásadou dobré víry, při stanovení náhrady škody. Takový faktor naproti tomu nelze zohlednit při určování počátku běhu promlčecí lhůty.

120. Výjimka z podmínky ukončení protiprávního jednání pro počátek běhu promlčecí lhůty je patrně myslitelná pouze velmi omezeně, zejména pokud vnitrostátní právo v době před směrnicí zajišťovalo, že promlčecí lhůta neuplyne dříve, než toto protiprávní jednání skončí, prostřednictvím jiných nástrojů, například s využitím pravidel pozastavení či přerušení lhůty až do dne, kdy se rozhodnutí o protiprávním jednání stane pravomocným. I v takovém případě musí vnitrostátní soud ověřit, že zbývá dostatek času, aby poškozený mohl připravit a podat žalobu po pravomocném rozhodnutí [56].

121. Vzhledem k tomu, že poškozený uplatňuje své subjektivní právo na náhradu, je odůvodněné, aby pro něj platila subjektivní promlčecí lhůta, která nemůže začít běžet dříve, než se dozvěděl o skutečnostech podstatných pro podání žaloby. V tom se poškozený liší od Komise, která

[55] – Rozsudek Volvo, body 56 až 61.

[56] – V tomto smyslu viz Commission staff working paper accompanying the white paper on damages actions for breach of the EC antitrust rules, SEC(2008) 404, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008SC0404, bod 238.

vykonává svou objektivní pravomoc a pro niž běží pouze objektivní promlčecí lhůta v souladu s čl. 25 odst. 2 nařízení č. 1/2003, a to od okamžiku, kdy k protiprávnímu jednání došlo nebo kdy bylo ukončeno.

122. Podle článku 2 nařízení č. 1/2003 se však poškozený nachází ve stejném postavení jako Komise, pokud jde o břemeno prokázání protiprávního jednání, kterého se dovolává. Není tedy odůvodněné, aby byl poškozený oproti Komisi znevýhodněn, pokud jde o ukončení protiprávního jednání coby kritérium pro počátek běhu promlčecí lhůty. To platí tím spíše, že poškozený nemá vyšetřovací pravomoci a nástroje Komise pro prokázání existence protiprávního jednání[57], nýbrž je v praxi závislý na rozhodnutí Komise.

123. Z těchto úvah vyplývá, že pro účinné prosazení práva na náhradu, a tím i naplnění cílů prosazování pravidel hospodářské soutěže ze strany poškozených je nezbytné, aby promlčecí lhůta pro podání žaloby o náhradu škody nezačínala běžet před ukončením takového protiprávního jednání.

124. Na rozdíl od toho, co tvrdí Komise a společnost Google, je tedy myšlenkový základ rozsudků Volvo a Manfredi a další[58] plně použitelný i na projednávanou věc. Proto je třeba na třetí otázku a na bod (i) čtvrté otázky odpovědět tak, že článek 102 SFEU, ve spojení se zásadou efektivity, brání vnitrostátní právní úpravě, která umožňuje, aby promlčecí lhůta u práva na náhradu škody způsobené protisoutěžním jednáním začala běžet před okamžikem ukončení tohoto jednání jako celku.

125. To znamená, že v situaci, o niž jde ve věci v původním řízení, nemohla promlčecí lhůta začít běžet před ukončením protiprávního jednání, tzn. mohla začít běžet nejdříve 27. června 2017 (viz bod 85 výše). Z toho plyne, že tato lhůta neuplynula před uplynutím lhůty k provedení směrnice 2014/104 dne 27. prosince 2016. Za těchto podmínek nebyla situace ve věci v původním řízení završena před uplynutím lhůty k provedení této směrnice, nýbrž po uplynutí této lhůty nadále vyvolávala své účinky, takže článek 10 směrnice je na tuto situaci použitelný (viz body 74 a 75 výše).

2. Může promlčecí lhůta začít běžet dříve, než se poškozený dozví, že dané jednání představuje porušení pravidel hospodářské soutěže? (čtvrtá otázka bod (ii))

126. V rámci čtvrté předběžné otázky bodu (ii) se předkládající soud táže, zda článek 102 SFEU a zásada efektivity brání vnitrostátní právní úpravě, která nespojuje okamžik počátku běhu promlčecí lhůty s vědomostí o tom, že předmětné jednání představuje porušení pravidel hospodářské soutěže, jak je nyní stanoveno v čl. 10 odst. 2 písm. a) směrnice 2014/104. Tato otázka v projednávaném případě nevyvstává, použije-li se má odpověď na třetí otázku a čtvrtou otázku bod (i), tj. že promlčecí lhůta každopádně nezačne běžet, dokud nebylo ukončeno protiprávní jednání jako celek. Ke čtvrté otázce bodu (ii) se tedy vyslovím pouze podpůrně.

127. Zásada efektivity vyžaduje, aby promlčecí lhůty platné pro podání žaloby o náhradu škody v případě porušení právních předpisů členských států a Unie o hospodářské soutěži nezačaly běžet dříve, než se poškozený dozví nebo než u něj lze přiměřeně předpokládat, že jsou mu známy

[57] – K posledně uvedenému viz rozsudek Volvo, bod 55.

[58] – Rozsudek ze dne 13. července 2006 (C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:461).

informace nezbytné pro podání žaloby o náhradu škody. Tyto informace zahrnují existenci porušení práva hospodářské soutěže, existenci škody, příčinnou souvislost mezi škodou a porušením, jakož i totožnost porušitele [59].

128. Jak objasnil generální advokát Rantos, v této souvislosti je doložení okamžiku, kdy má poškozený vědomost o „existenci porušení právních předpisů“ ve smyslu právní kvalifikace předmětného jednání, zdrojem právní nejistoty. Bylo by tedy rozumné vycházet z předpokladu, že v rámci žalob typu „follow-on“, které navazují na rozhodnutí Komise nebo vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž [60], se lze přiměřeně domnívat, chybí-li další údaje, že vědomost o skutečnostech nezbytných pro podání žaloby je dána v okamžiku zveřejnění shrnutí rozhodnutí Komise v Úředním věstníku (nebo v rovnocenném věstníku v případě rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž) [61].

129. Naproti tomu v rámci žalob typu „stand-alone“, kdy neexistuje předchozí rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž [62], schází takový veřejnoprávní „orientační bod“ pro vědomost o porušení právních předpisů a v konečném důsledku je na vnitrostátním soudu, aby okamžik, kdy se poškozený dozvěděl o „existenci porušení právních předpisů“, určil jen na základě údajů poskytnutých žalovaným. V tomto ohledu nelze požadovat, aby právní kvalifikace skutků jako porušení práva hospodářské soutěže byla oproštěna od jakýchkoli pochybností, což je před zjištěním porušení právních předpisů správním nebo soudním rozhodnutím zpravidla obtížné. *A contrario* však vědomost o pouhých roztroušených skutcích nebo skutečnostech, které by mohly budit podezření o porušení práva hospodářské soutěže, nemůže stačit k tomu, aby byla vůči poškozenému namítnuta vědomost o existenci porušení právních předpisů. Musí existovat soubor přesných a shodujících se indicií, na jejichž základě lze presumovat, že účastník jednající s řádnou péčí nemohl přiměřeně nevědět, že skutky, o nichž měl vědomost nebo tuto vědomost mít mohl, vykazují rysy porušení práva hospodářské soutěže.

130. V této souvislosti je pravda, že rozlišování v rovině povinnosti řádné péče mezi podniky majícími k dispozici právní poradenství a „profesionálními“ spotřebiteli na jedné straně a „běžnými“ spotřebiteli na straně druhé dále zvyšuje právní nejistotu [63]. Nicméně se zdá být odůvodněné, aby soud při posuzování vědomosti poškozeného o existenci porušení právních předpisů a jeho související povinnosti řádné péče k tomuto rozdílu přihlédl. Rovněž je patrně možné zohlednit skutečnost, že některá protiprávní jednání jako cenové dohody mezi přímými konkurenty mohou být kvalifikována jako jednání porušující pravidla hospodářské soutěže snadněji než jiná jednání, zejména ta, která se udála na nových trzích a jsou méně známá a analyzovaná orgány pro hospodářskou soutěž.

131. Na základě těchto úvah je třeba na čtvrtou předběžnou otázku bod (ii) odpovědět tak, že na základě článku 102 SFEU, ve spojení se zásadou efektivity, nesmí promlčecí lhůty platné pro žaloby o náhradu škody v případě porušení právních předpisů členských států a Unie o hospodářské soutěži začít běžet dříve, než poškozený získá nebo lze přiměřeně předpokládat, že získal vědomost o informacích nezbytných pro podání žaloby o náhradu škody, které zahrnují existenci porušení práva hospodářské soutěže. Jestliže taková žaloba následuje po rozhodnutí

[59] – Rozsudek Volvo, body 56 až 60.

[60] – Pokud jde o tuto definici, viz stanovisko generálního advokáta Pitruzzelly ve věci Repsol Comercial de Productos Petrolíferos (C-25/21, EU:C:2022:659, body 32 až 35).

[61] – V tomto smyslu viz rozsudek Volvo, bod 71, a stanovisko generálního advokáta Rantose ve věci Volvo a DAF Trucks (C-267/20, EU:C:2021:884, body 122 a 123).

[62] – Pokud jde o tuto definici, viz opět stanovisko generálního advokáta Pitruzzelly ve věci Repsol Comercial de Productos Petrolíferos (C-25/21, EU:C:2022:659, body 32 až 35).

[63] – Viz stanovisko generálního advokáta Rantose ve věci Volvo a DAF Trucks (C-267/20, EU:C:2021:884, body 121 a 122).

orgánu pro hospodářskou soutěž, lze se přiměřeně domnívat, chybí-li další údaje, že taková vědomost je dána – s výhradou ověření provedeného vnitrostátním soudem – od úředního zveřejnění shrnutí tohoto rozhodnutí. Schází-li takové rozhodnutí, může být vědomost o existenci porušení právních předpisů prokázána pouze tehdy, pokud existuje soubor přesných a shodujících se indicií, na jehož základě lze presumovat, že účastník jednající s řádnou péčí nemohl přiměřeně nevědět, že skutky, o nichž měl vědomost nebo tuto vědomost mít mohl, vykazují rysy porušení práva hospodářské soutěže.

3. Musí být promlčecí lhůta pozastavena po dobu trvání řízení před Komisí a po dobu soudního přezkumu rozhodnutí Komise? (čtvrtá otázka body (iii) a (iv))

132. V rámci čtvrté předběžné otázky bodů (iii) a (iv) se předkládající soud táže, zda článek 102 SFEU, ve spojení se zásadou efektivity, brání vnitrostátní právní úpravě, podle níž se promlčení lhůta v případě porušení práva hospodářské soutěže nepozastavuje ani nepřerušuje po dobu trvání dosud probíhajícího řízení před Komisí týkajícího se tohoto porušení právních předpisů a která neobsahuje ani pravidlo, podle kterého by pozastavení promlčecí lhůty skončilo nejdříve jeden rok poté, co rozhodnutí o protiprávním jednání nebylo právní moci.

133. Stejně jako v případě čtvrté otázky bodu (ii) tato otázka v projednávaném případě nevyvstává, použije-li se má odpověď na třetí otázku a čtvrtou otázku bod (i). Ke čtvrté otázce bodům (iii) a (iv) se tedy vyslovím pouze podpůrně.

134. K určení, zda vnitrostátní pravidla promlčení činí uplatnění práva na prostředek nápravy nadměrně obtížným či v praxi nemožným, je třeba posoudit vnitrostátní úpravu promlčení jako celek. Nelze tedy zkoumat izolovaně jen některé prvky této úpravy[64]. Možnost pozastavení lhůty po dobu řízení před Komisí a po dobu soudního přezkumu jejího rozhodnutí je jen jedním z jejích prvků.

135. Jak uvádí Komise, důvod pro pozastavení promlčecí lhůty spočívá v tom, že by žalobce měl mít možnost vyčkat výsledku šetření orgánu pro hospodářskou soutěž a případně soudního přezkumu jeho rozhodnutí. To mu umožní posoudit, zda došlo k porušení práva hospodářské soutěže, seznámit se s jeho rozsahem a dobou trvání, a z tohoto zjištění vycházet v rámci pozdější žaloby o náhradu škody.

136. Ve věci Cogeco Communications Soudní dvůr v tomto směru konstatoval, že výkon práva na prostředek nápravy je nadměrně ztížen či v praxi znemožněn, je-li promlčecí lhůta, která začíná běžet před ukončením řízení, na jehož závěr vydá vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž nebo orgán rozhodující o opravném prostředku konečné rozhodnutí, příliš krátká v porovnání s délkou těchto řízení, a nemůže-li být během těchto řízení zastavena nebo přerušena, takže není vyloučeno, že tato promlčecí lhůta uplyne před ukončením těchto řízení, což poškozenému zabrání v podání žaloby na základě takového rozhodnutí[65].

137. Z této judikatury přitom vyplývá, že poškozený musí mít možnost založit svou žalobu na rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž týkajícím se předmětného porušení unijních pravidel hospodářské soutěže. Automatické pozastavení nebo přerušení promlčecí lhůty po dobu

[64] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. března 2019, Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:263, body 45 až 55); viz také mé stanovisko ve věci Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:32, bod 81), a stanovisko generálního advokáta Rantose ve věci Volvo a DAF Trucks (C-267/20, EU:C:2021:884, bod 101).

[65] – Rozsudek ze dne 28. března 2019, Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:263, bod 52).

trvání řízení před orgánem pro hospodářskou soutěž může být pro tento účel jedním z možných nástrojů. Avšak ve vnitrostátních úpravách je patrně možné mít k dispozici i jiné prostředky zaručující, že poškozený bude moci svou žalobu založit na rozhodnutí o protiprávním jednání.

138. Proto je třeba na čtvrtou předběžnou otázku body (iii) a (iv) odpovědět tak, že článek 102 SFEU, ve spojení se zásadou efektivity, nebrání úpravě promlčení žalob o náhradu škody v případě porušení práva hospodářské soutěže, podle níž se promlčecí lhůta po dobu trvání řízení před orgánem pro hospodářskou soutěž nebo po dobu soudního přezkumu rozhodnutí takového orgánu automaticky nepozastavuje ani nepřerušuje. Článek 102 SFEU, ve spojení se zásadou efektivity, však požaduje, aby vnitrostátní úprava promlčení umožňovala poškozenému založit jeho žalobu na rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž týkajícím se předmětného porušení unijního práva hospodářské soutěže.

VI. Závěry

139. S ohledem na tyto úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr na žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podanou Městským soudem v Praze (Česká republika) odpověděl takto:

„1) Za účelem určení časové působnosti článku 10 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži je třeba ověřit, zda byla předmětná situace završena před uplynutím lhůty k provedení této směrnice, nebo zda nadále vyvolává účinky i po uplynutí této lhůty. Za tím účelem je třeba zjistit, zda k datu uplynutí lhůty k provedení směrnice 2014/104 promlčecí lhůta použitelná na situaci, o niž jde ve věci v původním řízení, uplynula, což vyžaduje určit okamžik, od kterého tato promlčecí lhůta začala běžet. V době před uplynutím lhůty k provedení směrnice 2014/104 je počátek běhu promlčecí lhůty určen v souladu s vnitrostátním právem.

2) Článek 102 SFEU, ve spojení se zásadou efektivity, brání vnitrostátní právní úpravě, která umožňuje, aby promlčecí lhůta u práva na náhradu škody způsobené protisoutěžním jednáním začala běžet před okamžikem ukončení tohoto jednání jako celku.

3) Na základě článku 102 SFEU, ve spojení se zásadou efektivity, nesmí promlčecí lhůty platné pro žaloby o náhradu škody v případě porušení právních předpisů členských států a Unie o hospodářské soutěži začít běžet dříve, než poškozený získá nebo lze přiměřeně předpokládat, že získal vědomost o informacích nezbytných pro podání žaloby o náhradu škody, které zahrnují existenci porušení práva hospodářské soutěže. Jestliže taková žaloba následuje po rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž, lze se přiměřeně domnívat, chybí-li další údaje, že taková vědomost je dána – s výhradou ověření provedeného vnitrostátním soudem – od úředního zveřejnění shrnutí tohoto rozhodnutí. Schází-li takové rozhodnutí, může být vědomost o existenci porušení právních předpisů prokázána pouze tehdy, pokud existuje soubor přesných a shodujících se indicií, na jehož základě lze presumovat, že účastník jednající s řádnou péčí nemohl přiměřeně nevědět, že skutky, o nichž měl vědomost nebo tuto vědomost mít mohl, vykazují rysy porušení práva hospodářské soutěže.

4) Článek 102 SFEU, ve spojení se zásadou efektivity, nebrání úpravě promlčení žalob o náhradu škody v případě porušení práva hospodářské soutěže, podle níž se promlčecí lhůta po dobu trvání řízení před orgánem pro hospodářskou soutěž nebo po dobu soudního přezkumu rozhodnutí takového orgánu automaticky nepozastavuje ani nepřerušuje. Článek 102 SFEU, ve spojení se zásadou efektivity, však požaduje, aby vnitrostátní úprava promlčení umožňovala poškozenému založit jeho žalobu na rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž týkajícím se předmětného porušení unijního práva hospodářské soutěže.“